SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1849

av Carl Nordblom m.fl. (M)

Stärkt avfallshantering och skärpta åtgärder mot miljöbrott

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att införa ett nationellt register över oseriösa aktörer på avfallsmarknaden i syfte att motverka fusk och oegentligheter inom avfallshanteringen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsynsansvaret för avfallsfrågor även fortsättningsvis bör vara ett kommunalt ansvar och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att straffen för miljöbrott bör skärpas och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja ökad samverkan mellan kommuner för att underlätta för invånare att lämna avfall oberoende av kommungränser och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för ett länsövergripande eller nationellt system som möjliggör för företag att lämna avfall vid återvinningscentraler över kommungränser och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige ska vara ett land där det är enkelt att göra rätt och svårt att göra fel. En effektiv avfallshantering är en viktig del av detta arbete. Samtidigt utgör den växande miljö- och avfallsbrottsligheten ett allvarligt hot mot både miljön och förtroendet för samhällets institutioner. Avfallsrelaterad brottslighet är dessutom en av de mest lönsamma formerna av organiserad kriminalitet i Europa. Uppmärksammade fall, såsom Think Pink-skandalen, har visat att det finns betydande brister i samhällets förmåga att förebygga, upptäcka och förhindra denna typ av verksamhet.

För att motverka utvecklingen krävs ett starkare och mer sammanhållet arbete mot oseriösa aktörer inom avfallssektorn. Därför bör möjligheten att inrätta ett nationellt register över företag och personer som allvarligt eller upprepade gånger brutit mot miljö- och avfallslagstiftningen. Det skulle ge kommuner och myndigheter bättre möjligheter att identifiera riskaktörer och agera snabbare mot missförhållanden.

För att komma till rätta med den organiserade miljöbrottsligheten krävs också att sanktionerna står i proportion till de vinster som brotten genererar. I dag kan miljöbrott i många fall vara ekonomiskt lönsamma trots risken för rättsliga påföljder. Straffen för allvarliga miljöbrott bör därför skärpas så att den som systematiskt bryter mot miljölagstiftningen också drabbas av kännbara konsekvenser. Miljöbrott ska aldrig vara en lönsam affärsidé.

Samtidigt behöver tillgängligheten till avfallshantering förbättras. Sverige har länge varit framgångsrikt när det gäller återvinning och resurseffektivitet, men tillgången till återvinningscentraler varierar mellan olika delar av landet. Kommungränser och skilda regelverk kan i dag innebära onödiga hinder för både privatpersoner och företag som vill lämna sitt avfall på rätt sätt. För många företag som verkar i flera kommuner innebär dagens system en administrativ börda som försvårar en effektiv avfallshantering.

Det finns därför skäl att underlätta ökad samverkan mellan kommuner för att underlätta användningen av återvinningscentraler oavsett kommungräns. För företag bör möjligheten att lämna avfall förenklas genom mer samordnade och enhetliga system. När det blir lättare att göra rätt minskar också risken för olaglig dumpning och annan felaktig avfallshantering.

I avfallsfrågorna är kommunernas roll central. Den lokala närvaron och kunskapen om lokala förhållanden ger goda förutsättningar för en effektiv tillsyn. Kommunerna har

byggt upp kunskap och erfarenhet som är värdefull för att upptäcka och hantera miljöbrott. Ett överförande av tillsynsansvar från kommunerna till statliga myndigheter riskerar att försvaga den lokala kontrollen och skapa större avstånd mellan tillsynsverksamheten och de verksamheter som ska granskas. Tillsynsansvaret bör därför även fortsättningsvis i huvudsak ligga kvar på kommunal nivå.

Genom bättre samverkan, ökad tillgänglighet till avfallshantering, effektivare verktyg mot oseriösa aktörer, ett starkt kommunalt tillsynsansvar och skärpta straff kan Sverige stärka arbetet för en renare miljö och ett mer hållbart samhälle.

Carl Nordblom (M)

Kristina Axén Olin (M)

Merit Frost Lindberg (M)

Lotta Högström (M)

Sophia Granswed Baat (M)

Ida Drougge (M)

Maria Stockhaus (M)

Erik Ottoson (M)

Alexandra Anstrell (M)

Josefin Malmqvist (M)

Joanna Lewerentz (M)